

Länsstyrelsen
Gotlands län

Beslut

L 1640

Dnr 221-2077-98

26.2. 1999

Livsmiljö/kultur
Joakim Hansson
Tel: 0498-292124
Fax: 0498-247275
E-post: joha@i.lst.se

Kopia

Enligt förteckning sidan 4

H008 (Boställen)
A 194 (Prästgård)

311-1477-1999

**Byggnadsminnesförklaring (BM) av prästgårdsmiljön i Fole, fastigheten Fole
Prästgården 1:1, Gotlands kommun.**

BESLUT

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 3 kap 1§ första stycket av lagen om kulturminnen m.m. (1988:950) KML prästgårdsmiljön på fastigheten Fole Prästgården 1:1 för byggnadsminne (BM) enligt följande.

BM-förklaringen omfattar prästgårdens huvudbyggnad (1), flygel (2), ladugård (3) och brygghus (6). Till byggnadsminnet hör även omgivande trädgård inkluderande stentunar, planteringar och träd enligt bifogad karta.

BYGGNADSBESKRIVNING

Fole prästgårdsmiljö är en av Gotlands mest välbevarade kyrkomiljöer. Prästgården med uthusbyggnader ligger i direkt anslutning till kyrkan. I huvudbyggnaden och ladugården finns betydande medeltida delar, medan miljön som sådan utgör en blandning av 1700-tal och 1800-tal.

Huvudbyggnaden (1) i två våningar under delvis valmat mansardtak uppfördes 1820 delvis på den medeltida huvudbyggnadens grundmurar. Byggnaden har en välbevarad exteriör i traditionell gotländsk byggnadsskick präglad av symmetri och enkla slätputsade fasader. Den ursprungliga sexdelade planlösningen är i huvudsak bevarad. I bottenvåningen fanns förstuga, dagligt rum, sängkammare, arbetsrum och kök med biutrymmen. I övre våningen fanns salen samt ett antal kammare. Under 1800-talet gjordes ett antal tillägg t.ex. en nygotisk trappa och köksförstuvisten (förnyad och förstorad 1949). En omfattande renovering genomfördes 1991. Under de nya ytorna i rummen döljer sig omfattande delar av inredningen från 1800-talet.

Flygelbyggnaden (2) i kalksten i en våning uppfördes 1821 och år således samtida som huvudbyggnaden. Den byggdes ursprungligen som drängstuga, men genomgick på 1890-talet en omfattande renovering. Trots att byggnaden genom en renovering på 1970-talet förlorade en stor del av sina originalsnickerier utgör byggnaden en viktig del av gårdsmiljön.

Den norra delen av ladugården (3) uppfördes under medeltiden. Denna tillbyggdes ca 1835 och tillbyggnaden höjdes 1879 då ladugården fick sitt nuvarande utseende. På den medeltida

1999.03.31. Inom...
An... R... till BM-reg... Ur/m...
H...
D...

delens långsidor finns utskjutande konsolstenar som möjligen fungerat som stöd för ett agtak.

Till anläggningen hör ett bryggghus och bagarstuga (6) som uppfördes under 1700-talets andra hälft. Den välbevarade byggnadens exteriör och interiör är till sin karaktär typiskt gotländska. Den kompakta byggnadsvolymen med slutna, släta murar, fönster- och dörröppningar i ursprunglig storlek och gavlarna i liv med det branta spåntaket har stor betydelse för gårdsbildningen.

Prästgården omges av ett stort parkområde med ett åldrigt trädbestånd och delvis bevarat gångsystem. Parken omges delvis av stentunar och i denna finns bl.a. en medeltida brunn och fiskdammar.

Prästgårdsmiljön i Fole har ett högt kulturhistoriskt värde där betydande medeltida inslag ingår. Byggnaderna har välbevarade exteriörer och interiörer från 1700- och 1800-talen. Genom att miljön ligger i nära anslutning till kyrkan har prästgården stor betydelse för att helhetsmiljön skall kunna bevaras.

SKYDDSFÖRESKRIFTER

Länsstyrelsen meddelar enligt 3 kap 2§ KML följande skyddsföreskrifter:

1. Ovan angivna byggnader (1-3, 6) får inte rivas, byggas till eller till sitt yttre byggas om. Inga förändringar får heller ske vad gäller takutformning, takmaterial, fönster, dörrar, yttertrappor och fasadmaterial eller övrig exteriör utformning.
2. I byggnaderna (1-3, 6) får inte göras ingrepp i stomme och takstol, eller ändring av bärande konstruktioner, rumsindelning och skorstensstockar. Håltagning får ej ske i medeltida murverk (gäller byggnaderna 1 och 3).
3. I interiören till prästgårdens huvudbyggnad (1), ladugården (3) och bryggghuset (6) får inte göras ingrepp i eller ändring av rumsindelning, fast inredning såsom äldre eldstäder, äldre golv- och takbräder, väggskåp, äldre innertrappor med räcken, äldre väggytskikt, äldre listverk och äldre dörrar inklusive beslag.
4. Byggnaderna skall underhållas så att de inte förfaller. Vid underhålls- och reparationsarbeten får endast traditionella material och metoder användas och utförandet skall ske på sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar. Alla framtida arbeten skall ske i samråd med länsstyrelsen.
5. Parken/ trädgården, det område som på bilagda karta avgränsas med streckad linje, får inte ytterligare bebyggas eller på annat sätt förändras. Tillhör till trädgården som väg, grindstolpar, grindar, tunar, träd, brunnar, fiskdammar m.m. får inte flyttas, tas bort eller ändras. Det tillhörande park-, väg- och gårdsområdet skall hållas i sådant skick, att byggnadsminnets utseende och karaktär inte förvanskas.

KOMMENTARER

Avsikten med skyddsöreskrifterna är att inga exteriöra (byggnaderna 1-4) eller interiöra (byggnad 1) förändringar enligt punkterna 1, 2 och 3 skall ske. Därför är även mindre

förändringar av markbeläggningen, tunar och portar, uppsättning av antenner, räcken skärmtak, altaner, markiser, skyltar, lampor m.m. tillståndspliktiga och skall utföras i samråd med länsstyrelsen.

Fört underhåll och restaurering skall kontakt tas med länsstyrelsen, Livsmiljöenheten/ Kultur. Råd om åtgärder ges av länsstyrelsen.

Även för BM prövas bygglovspliktiga åtgärder på sedvanligt sätt i kommunens byggnadsnämnd. Stadsarkitektkontoret bör kontaktas i osäkra fall.

Om det finns skäl, får länsstyrelsen lämna tillstånd till att ett byggnadsminne ändras i strid mot skyddsföreskrifterna enligt 3 kap 14 § i KLM.

ÖVRIGT

Lydelsen i detta beslut har ändrats något jämfört med tidigare lydelse. Ändringarna är av redaktionell karaktär, sakinhållet är fortfarande detsamma. Samtliga remissinstanser som svarat har förhållit sig positiva till byggnadsminnesförklaringen.

EV ÖVERKLAGANDE AV BESLUTET

Detta beslut kan överklagas hos länsrätten, se bilaga. Beslutet skall enligt 3 kap. 21 § lagen om kulturminnen mm tillämpas utan hinder av att ev talan förs mot beslutet.

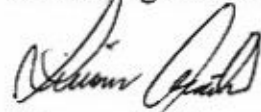
BESLUTANDE MM

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Lillemor Arvidsson.

Föredragande har varit länsantikvarie Lennart Edlund.

Den förberedande handläggningen har utförts av byggnadsantikvarie Joakim Hansson.

I den slutliga handläggningen har även deltagit förste länsassessor Lena Johansson.

Lillemor Arvidsson
landshövding

Lennart Edlund
länsantikvarie

KopiaRAÄ

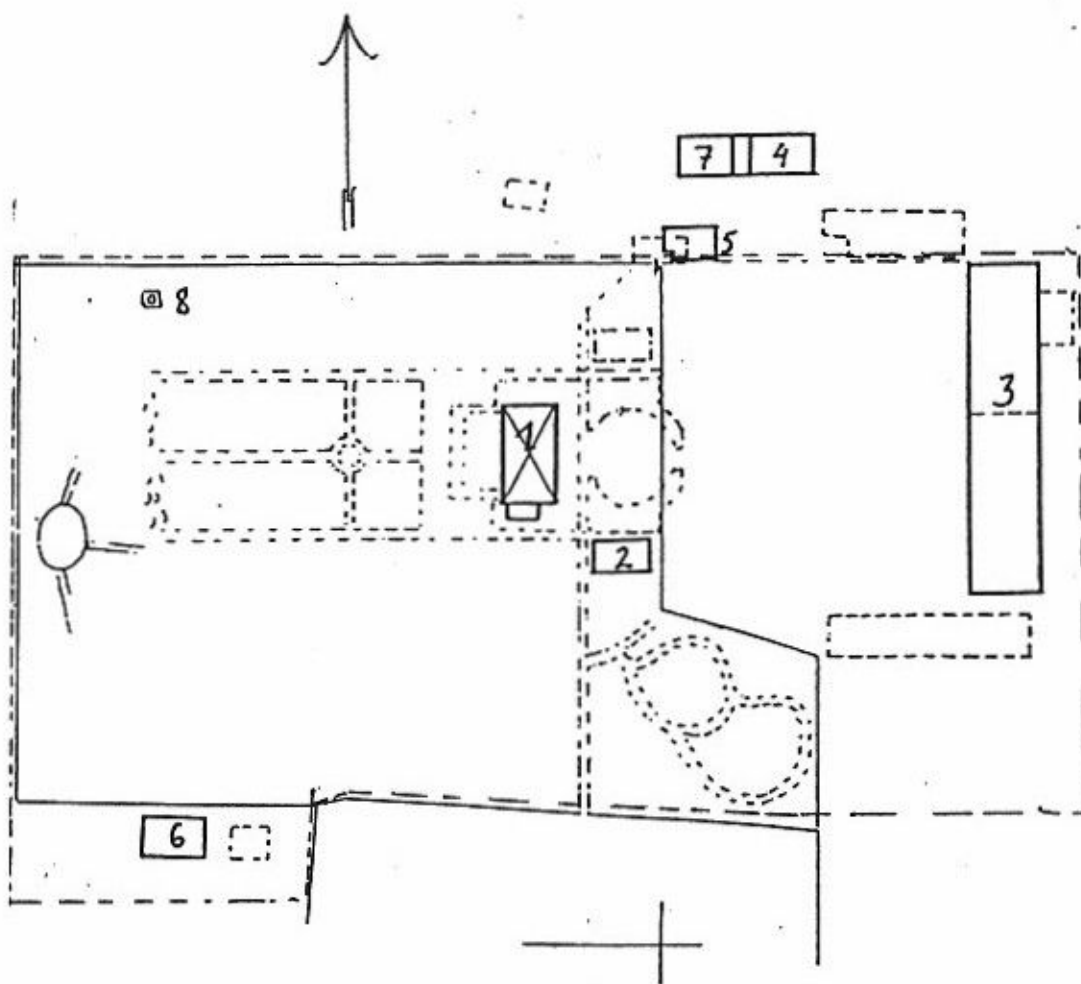
Byggnadsnämnden
Gotlands fornsal
Kultur- och fritidsnämnden
Egendomsnämnden i Visby stift

Kopia av lagakraftvunnet beslutRAÄ

Lantmäterimyndigheten
Gotlands fornsal
Byggnadsnämnden
Länsantikvarien
Egendomsnämnden i Visby stift

PRÄSTGÅRDEN 1:1 FOLE

SITUATIONSPLAN

- 1 Mangårdsbyggnad
- 2 Flygel
- 3 Ladugård
- 4 F.d. vedbod
- 5 Garage
- 6 Bryggerhus
- 7 Hönshus
- 8 Medeltida brunn.

De streckede byggnaderna är från laga skiftes karta 1866

Den prickade byggnaden + trädgården från NM 1917